

Πανεπιστήμιο Αθηνών

Σχολή Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών

Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης

Τομέας Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα : Διεθνής και Ευρωπαϊκή Διακυβέρνηση και Πολιτική

Μάθημα: Ευρωπαϊκή Ενοποίηση και Οικονομική Ολοκλήρωση

Υπεύθυνος Μαθήματος: Κατσίκας Δ., Επικ. Καθηγητής, dkatsikas@pspa.uoa.gr

Ηλεκτρονικός ιστότοπος του μαθήματος: <https://eclass.uoa.gr/courses/PSPA291>

ΠΕΡΙΟΔΟΣ: Χειμερινό Εξάμηνο 2020-21

ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Δευτέρα 1600 -1900

1. Περιγραφή του Μαθήματος

Το μάθημα εξετάζει την εξέλιξη της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης από την σκοπιά της πολιτικής οικονομίας. Διερευνώνται οι διαφορετικές προτιμήσεις και συμφέροντα σε υπό-εθνικό, εθνικό και υπερεθνικό επίπεδο και η επίδρασή τους στην διαμόρφωση των πολιτικών και των δομών διακυβέρνησης της ευρωπαϊκής οικονομικής ολοκλήρωσης. Δίνεται έμφαση στην εξέταση της πρόσφατης μεγάλης οικονομικής κρίσης και αντλούνται γενικά συμπεράσματα για τα προβλήματα και τις αντιφάσεις που έχουν προκύψει, καθώς και τις προοπτικές και τα εναλλακτικά σενάρια για το μέλλον.

Το μάθημα διαρθρώνεται σε τρία βασικά μέρη: Στο πρώτο μέρος παρουσιάζονται οι βασικές έννοιες, δρώντες, θεσμοί και θεωρητικές προσεγγίσεις της ευρωπαϊκής οικονομικής ολοκλήρωσης. Η παρουσίαση αυτή δεν έχει μόνο περιγραφικό χαρακτήρα, αλλά περιλαμβάνει και τη διερεύνηση της δυναμικής εξέλιξης των σχέσεων, αλληλεπιδράσεων και στρατηγικών των διαφορετικών δρώντων, μέσα από την επισκόπηση της πορείας της ευρωπαϊκής οικονομικής ολοκλήρωσης από το 1950 έως και σήμερα.

Στο δεύτερο μέρος του μαθήματος εξετάζονται σε μεγαλύτερο βάθος επιμέρους πεδία ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης όπως η δημοσιονομική πολιτική, η πολιτική συνοχής, η ενιαία αγορά, η Κοινή Αγροτική Πολιτική, η Οικονομική και Νομισματική Ένωση και η χρηματοπιστωτική ολοκλήρωση. Το μάθημα εστιάζει στις πολιτικές της ΕΕ στα πεδία αυτά καθώς στις δομές και μηχανισμούς διακυβέρνησής τους.

Το τρίτο μέρος του μαθήματος εστιάζει στην οικονομική κρίση της Ευρωζώνης. Εξετάζονται τόσο τα αίτια όσο και η διαχείριση της οικονομικής κρίσης και διερευνώνται οι οικονομικές και πολιτικές συνέπειες της στα κράτη μέλη της Ευρωζώνης, καθώς και στις μελλοντικές προοπτικές της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

2. Μαθησιακά Αποτελέσματα

Το μάθημα αποσκοπεί στην εξοικείωση και κατανόηση από την πλευρά των φοιτητών, των διακυβευμάτων, θεσμών και πολιτικών της ευρωπαϊκής οικονομικής ολοκλήρωσης. Απώτερος στόχος είναι οι φοιτητές που θα παρακολουθήσουν το μάθημα να μπορούν να ερμηνεύσουν με όρους πολιτικής οικονομίας και θεσμικής ανάλυσης σημαντικά ζητήματα οικονομικής πολιτικής και διακυβέρνησης της ΕΕ και των συνεπειών τους για την ευρύτερη πορεία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

3. Πρόγραμμα διαλέξεων

- 1.** Ευρωπαϊκή οικονομική ολοκλήρωση, παγκοσμιοποίηση και ευρωπαϊκά μοντέλα καπιταλισμού (εβδομάδες 1 & 2)
- 2.** Ευρωπαϊκή οικονομική ολοκλήρωση (I): Προϋπολογισμός/ Δημοσιονομική πολιτική/ Διαρθρωτικές πολιτικές/ ΚΑΠ (εβδομάδες 3 & 4)
- 4.** Ευρωπαϊκή οικονομική ολοκλήρωση (II): Εσωτερική Αγορά/ Ανταγωνισμός/ Εμπορική πολιτική (εβδομάδα 5 & 6))
- 5.** Ευρωπαϊκή οικονομική ολοκλήρωση (III): ΟΝΕ και Χρηματοπιστωτικές αγορές (εβδομάδα 7)
- 6.** Παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση και ευρωπαϊκή κρίση χρέους (εβδομάδα 8)
- 7.** Η διαχείριση της κρίσης της ευρωζώνης: οικονομικός και πολιτικός απολογισμός (εβδομάδες 9 & 10)
- 8.** Κρίση και μεταρρύθμιση της ευρωπαϊκής οικονομικής διακυβέρνησης: προκλήσεις και μελλοντικές προοπτικές (εβδομάδα 11)
- 9.** Παρουσιάσεις εργασιών (εβδομάδα 12)
- 10.** Παρουσιάσεις εργασιών (εβδομάδα 13)

Γενική βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση/ Πολιτική Οικονομία - Γενική

Τσούκαλης, Λ. (2016). *Η Υπεράσπιση της Ευρώπης*, Παπαδόπουλος, Αθήνα. / **Tsoukalis, L.** (2016). *In Defence of Europe*. Oxford University Press.

Μαραβέγιας Ν. (επιμ.) (2016) *Ευρωπαϊκή Ένωση*, Εκδόσεις Κριτική.

Rodrik, D. (2012). *Το παράδοξο της παγκοσμιοποίησης*. Κριτική, Αθήνα.

Ελληνόγλωσση/ Ευρώ- Κρίση

Joseph E. Stiglitz. (2016). *Ευρώ: Πώς ένα κοινό νόμισμα απειλεί το μέλλον της Ευρώπης*. Εκδόσεις Παπαδόπουλος.

Pisani-Ferry, J. (2012). *Η Αφύπνιση των Δαιμόνων*. Πόλις, Αθήνα

Κατσίκας Δ., Κ. Φιλίνης και Μ. Αναστασάτου (επιμ.) (2017) *Κατανοώντας την Ελληνική Κρίση: Απαντήσεις σε Καίρια Ερωτήματα για το Κράτος, την Οικονομία και την Ευρώπη*, Εκδόσεις Παπαζήση.

Ξενόγλωσση/ Ευρώ- Κρίση

Mody, A. (2018) *A Drama in Nine Acts*. Oxford University Press.

Sandbu, M. (2017). *Europe's Orphan: The Future of the Euro and the Politics of Debt*. Princeton University Press.

Dawson, M., Enderlein, H. and Joerges, C. (eds). (2015). *Beyond the Crisis: The Governance of Europe's Economic, Political and Legal Transformation*. Oxford University Press, Oxford.

Matthijs, M. and Blyth, M. (eds.) (2015). *The future of the euro*. Oxford University Press, New York.

Manasse P. and D. Katsikas (eds.) (2018) *Crisis and Structural Reforms in Southern Europe: Policy Lessons*, Routledge

Ελληνόγλωσση/ Οικονομική

Baldwin, R. and Wyplosz, C. (2016). *Τα Οικονομικά της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης*. Εκδόσεις Τζιόλας.

De Grauwe, P. (2008). *Τα Οικονομικά της Νομισματικής Ένωσης*. Εκδόσεις Παπαζήσης, 2008.